

نفس در قفس:

در هر دو دقیقه یک نفر در ایران بر اثر ابتلا به بیماری کرونا جان می‌دهد. این در حالی است که دنیا به دلیل واکسیناسیون به موقع و رعایت پروتکل‌های بهداشتی تقریباً به حالت عادی زندگی بازگشته است. اگرچه سویه دلتا بسیار خطرناک و به سرعت پیش می‌رود اما واکسیناسیون جلوی مرگ و میر را گرفته است.

طبق آمار رسمی رکورد جدید مرگ و میر در ایران، به روزانه بیش از ۶۰۰ نفر رسیده است. بوی مرگ همه جای ایران را گرفته است. در این گزارش با نگاهی به تاریخچه کرونا و راههای مقابله با آن، چرایی وضعیت ایران را بررسی کردیم.

[جولان مرگ در ایران]

نیم نگاه به اپیدمی کرونا

و

تاثیراتش در ایران و جهان

مرکز آمار لیگ حقوق بشر زندانیان ایران

مرداد ۱۴۰۰

<https://bciran.org>

گزارشی در مورد بیماری کوید ۱۹

تاریخچه کوتاه

نخستین بار در چین یک چشم پزشک در مورد شیوع این بیماری هشدار داد. دکتر لی ونلیانگ در ۹ دی ۱۳۹۸، با ارسال پیامی به گروهی از همکاران پزشکش در مورد شیوع احتمالی بیماری شبیه به سندرم حاد تنفسی حاد در ووهان چین، شهر محل کارش، هشدار داد. چند روز بعد، او به اداره امنیت عمومی در ووهان احضار شد و بیانیه ای را امضا کرد که در آن متهم به اظهارات دروغین شده بود که نظم عمومی را مختل می کرد. اما خود او پس از آلوده شدن به این ویروس در تاریخ ۱۸ بهمن ۱۳۹۸، در ووهان چین، در سن ۳۳ سالگی درگذشت.¹

سازمان بهداشت جهانی در تاریخ ۱۰ دی ۱۳۹۸، از بروز مواردی از ذات الریه با علت ناشناخته در شهر ووهان چین خبر داد. مقامات چینی در ۱۷ دی ۱۳۹۸ یک ویروس جدید کرونا را عامل ایجاد این بیماری معرفی کردند و این ویروس را ویروس کرونای جدید 2019 (nCoV-2019) نامیدند.

کلمه کرونا به معنی تاج است و دلیل این نامگذاری، ظاهر این نوع ویروس هاست که سطحشان پوشیده از زائده های پروتئینی است.

کروناویروس ها خانواده بزرگی از ویروس ها هستند که انواع مختلف آن باعث بیماری هایی از سرماخوردگی معمولی تا بیماری های شدیدتر می شوند. ویروس عامل این ذات الریه اما، نوع جدیدی از ویروس کرونا بود که قبلاً در انسان شناسایی نشده بود. ویروس جدید در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۸ "ویروس COVID-19" نامگذاری شد.

در ۱۰ بهمن ۱۳۹۸، دکتر تدروس آدهانوم گبریسوس، مدیر کل سازمان بهداشت جهانی، شیوع ویروس کرونا را یک **"وضعیت اضطراری سلامت عمومی و مایه نگرانی بین المللی"** اعلام کرد. این توصیف در واقع بالاترین سطح هشدار سازمان بهداشت جهانی است. این هشدار در زمانی بود که تنها ۹۸ مورد بیماری در خارج از چین مشاهده شده بود و در میان ۱۸ کشور غیر از چین، هیچ مورد مرگی گزارش نشده بود.

در ۲۱ اسفند ۱۳۹۸، افزایش سریع تعداد موارد خارج از چین باعث شد تا مدیرکل سازمان بهداشت جهانی اعلام کند که این شیوع می تواند به عنوان یک **همه گیری جهانی (پاندمی)** شناخته شود. تا آن زمان

¹ - [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(20\)30382-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(20)30382-2/fulltext)

بیش از ۱۱۸۰۰۰ مورد بیماری در ۱۱۴ کشور جهان گزارش شده بود و تعداد موارد ثبت شده مرگ ۴۲۹۱ نفر بود.

در اواخر اسفند ۱۳۹۸، اروپا به مرکز اپیدمی تبدیل شد و بیش از ۴۰ درصد موارد تایید شده جهانی در این منطقه گزارش شد. و تا ۹ فروردین ۱۳۹۹، ۶۳ درصد از مرگ و میر جهانی ناشی از این ویروس مربوط به اروپا بود.^۲

وب سایت مرکز کنترل بیماری ها در آمریکا نوشت: بیماری کوید ۱۹ یک بیماری خطرناک و بسیار مسری است و به سرعت در سراسر جهان گسترش یافته است.^۳

در غیاب دارو و واکسن موثر بیماری به سرعت در سرتاسر دنیا گسترش پیدا کرد و در آن زمان تنها راه مقابله با بیماری روش های پیشگیری شامل موارد زیر بود:

شستن دست ها، پوشاندن دهان و بینی هنگام سرفه و عطسه، اجتناب از حضور در اماکن شلوغ، و ضد عفونی کردن سطوحی که مکرراً لمس می شدند مثل دستگیره درها، موبایل، صفح کلید کامپیوتر و غیره. استفاده از ماسک و تهویه هوا هم بعداً به توصیه ها اضافه شد.

علاوه بر این، برای مقابله با گسترش روز افزون بیماری و مرگ و میر ناشی از آن، دولت ها در سرتاسر جهان با پذیرش هزینه های گزاف و عواقب اقتصادی مربوطه، به قرنطینه سرتاسری روی آوردند و برای تشویق مردم برای رعایت قرنطینه، و حمایت از آنان در برابر آسیب های ناشی از این سیاست ها، کمک های اقتصادی فراوانی را تقبل و ارائه کردند.

اما علیرغم همه این اقدامات، و تلاش فراوان کادر درمانی، بیماری همچنان کشتار می کرد.

و ویروس هم در حال جهش و تبدیل به گونه های خطرناک تر با قابلیت انتقال بالاتر و بیماری زایی بیشتر بود.

---

^۲ - <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov>

^۳ - <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/your-health/about-covid-19/basics-covid-19.html>

جهش های عمده ویروس کوید ۱۹

در ابتدا سویه های جهش یافته ویروس را بر اساس نام کشوری که جهش مزبور نخستین بار در آنجا شناخته شده بود، نام گذاری می کردند. اما سازمان بهداشت جهانی برای جلوگیری از برچسب زنی های بدنام کننده و نیز برای سهولت تلفظ نام سویه های جهش یافته، توصیه کرد که آنها را با حروف الفبای یونانی نامگذاری کنند.

سویه های زیر از سوی سازمان بهداشت جهانی به عنوان انواع مورد نگرانی معرفی شده اند:

۱- سویه (نوع) ویروس وحشی یا ویروس ووهان

اولین سویه شناسایی شده که منشاء آن شهر ووهان چین بود.

۲ - سویه آلفا (انگلستان)

سویه آلفا اولین بار در پاییز ۱۳۹۹ در انگلستان شناسایی شد. این جهش باعث گسترش راحت تر و سریعتر ویروس می شود و به طور بالقوه ۳۰ درصد کشنده تر از نسخه وحشی ووهان است.

۳- سویه بتا (آفریقای جنوبی)

این سویه جهش یافته اولین بار در اواسط مهر ۱۳۹۹ در آفریقای جنوبی شناسایی شد. این ویروس تشابهاتی با سویه انگلستان دارد. گسترش این سویه متخصصان را نگران کرده است، زیرا به نظر می رسد نسبت به واکسن های موجود و درمان آنتی بادی کمتر پاسخگو است. با این وجود، شواهد فعلی نشان می دهد که به آنها پاسخ می دهد، هرچند نه به خوبی سایر انواع اصلی شناخته شده.

۴ - سویه گاما (برزیل)

سویه برزیلی اولین بار در اواخر آذر ۱۳۹۹ در مسافرانی که از برزیل به ژاپن سفر کرده بودند شناسایی شد. به نظر می رسد این سویه دارای گروهی از جهش ها است که بر توانایی آزمایش های تشخیصی با استفاده از آنتی بادی (تست های تشخیصی فوری) تأثیر می گذارد.⁴

---

⁴ - <https://www.biospace.com/article/comparing-covid-19-vaccines-pfizer-biontech-moderna-astrazeneca-oxford-j-and-russia-s-sputnik-v>

۵ - سویه دلتا (هند)

سویه هندی که به آن نوع "جهش دوگانه" گفته می شود، دارای دو جهش کلیدی است که در سایر انواع ویروس کرونا دیده شده بود. این نوع در واقع برای اولین بار در مهرماه ۱۳۹۹ در پایگاه داده های جهانی در مورد انواع ویروس COVID-19 معرفی شد، اما تا حد زیادی مورد بی توجهی قرار گرفت. این سویه بسیار مسری است و قدرت سرایت آن تقریباً دوتا ده برابر گونه های قبلی است. و به نظر می رسد که بیماری شدید تری را هم ایجاد می کند.

خطر اصلی ابتلا و انتقال در مورد افرادی است که واکسینه نشده اند. اما حتی افرادی که کاملاً واکسینه شده اند هم ممکن است به طور موردی به ویروس دلتا مبتلا شوند و آن را به دیگران منتقل کنند، هرچند این احتمال در افراد کاملاً^۵ واکسینه شده بسیار کمتر است.

البته به نظر می رسد افراد واکسینه شده تنها برای مدت کوتاهی عفونت را منتقل می کنند. در مقایسه با نوع دلتا، در عفونت با سویه های قبلی، تعداد کمتری ویروس در بدن افراد واکسینه شده (نسبت به افراد واکسینه نشده) ایجاد می شد. اما به نظر می رسد نوع دلتا در بدن افراد واکسینه شده و غیر واکسینه، به میزان مشابهی منجر به تولید مقادیر بالایی از ویروس می شود. با این حال، افراد کاملاً واکسینه شده نسبت به افراد واکسینه نشده برای مدت کمتری عفونی هستند. یعنی به دنبال عفونت با نوع دلتا، میزان ویروس تولید شده در بدن افرادی که کاملاً واکسینه شده اند سریعتر از افراد واکسینه نشده کاهش می یابد. سویه دلتا در حال حاضر نوع غالب ویروس کرونا در ایران آمریکا، انگلستان و بسیاری از کشورهای دیگر است.^۶

معرفی واکسن ها مختلف بر علیه کوید ۱۹

بعد از تلاش طولانی جهانی، چندین نوع واکسن تولید و به مرحله مصرف عمومی رسید. البته با در نظر گرفتن انتقال سریع ویروس کرونا و آمار بالای مرگ و میر در مبتلایان، پروسه تایید این واکسن ها به طور قابل توجهی تسریع شد. و این واکسن ها به اصطلاح در "فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی" ثبت شدند. اولین برنامه واکسیناسیون انبوه در اواسط آذر ۱۳۹۹ آغاز شد.

- توضیح: دو هفته بعد از دریافت دومین دوز واکسن می توان فرد را کاملاً واکسینه شده در نظر گرفت.^۵

& <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/variants/delta-variant.html> - ^۶

<https://www.bmj.com/content/374/bmj.n1960>

حداقل ۱۳ واکسن مختلف با ۴ مکانیسم عملکردی مختلف در فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی ثبت شدند.

معمولا میزان اثربخشی واکسن ها در سه سطح بررسی می شود. جلوگیری از عفونت بدون علامت، جلوگیری از ابتلا به بیماری علامت دار و جلوگیری از مرگ.

واکسن های معروف تر شامل موارد زیر هستند:

واکسن فایزر/ بیوان تک (Pfizer/BioNtech)

این واکسن با تکنولوژی RNA پیامبر (mRNA) عمل می کند، در ۱۱ دی ۱۳۹۹ در فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی ثبت شد. این واکسن نیاز به ذخیره در دمای -۷۰ درجه سانتی گراد و فریزرهای تخصصی دارد. کارآیی این واکسن ۹۵ درصد برای جلوگیری از عفونت بدون علامت و ۱۰۰ درصد برای جلوگیری از بیماری شدید، بستری و مرگ (حتی در اثر سویه دلتا) است. این واکسن را باید در دو دوز تزریق کرد و فاصله دو دوز هم دست کم باید سه هفته باشد. قیمت این واکسن حدودا ۱۹/۵ دلار به ازای هر دوز است.

واکسن آسترازنیکا (AstraZeneca)

این واکسن با تکنولوژی نوترکیبی، ساخته شده در آکسفورد انگلستان و نیز در یک موسسه دولتی در هند، در ۲۸ بهمن ۱۳۹۹ به فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی افزوده شد. واکسن آسترازنیکا را می توان در یخچال های معمولی، در دمای ۲-۸ درجه، به مدت حداقل شش ماه ذخیره یا حمل و نقل کرد. میزان اثربخشی این واکسن را روی هم رفته حدود ۷۰ درصد تخمین می زنند. حداقل یک مطالعه نشان می دهد که این واکسن تأثیر کمی بر نوع آفریقای جنوبی دارد، اما به نظر می رسد در مورد انواع بریتانیا و برزیلی موثر باشد. در مورد نوع دلتای ویروس، مطالعه ای که در نشریه لنست (Lancet) منتشر شد، نشان داد که پس از دو دوز این واکسن، تعداد افرادی که آنتی بادی های قابل اندازه گیری علیه سویه دلتا داشتند، به طور قابل توجهی پایین تر از سویه ووهان بود (۶۲ درصد در مقابل ۱۰۰ درصد). براساس وب سایت حکومت بریتانیا اثربخشی این واکسن برای جلوگیری از بستری شدن در اثر ابتلا به سویه دلتا ۹۲ درصد است^۷. قیمت این واکسن ۲/۵ دلار به ازای هر دوز است.

⁷ - <https://www.gov.uk/government/news/vaccines-highly-effective-against-hospitalisation-from-delta-variant>

واکسن جانسن (Janssen)

این واکسن با تکنولوژی نوترکیبی، ساخته شده در شرکت جانسون و جانسون، در ۲۲ اسفند ۱۳۹۹ به فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی اضافه شد. کارآیی این واکسن در مقابل عفونت های علامت دار کرونا ۶۶ تا ۷۲ درصد، و در جلوگیری از بستری شدن در بیمارستان و مرگ ۱۰۰ درصد بوده است. مطالعات بالینی نشان می دهد که این واکسن در برابر سویه های مختلف موثر است، اگرچه تاثیر آن در برابر سویه های آفریقای جنوبی و آمریکای لاتین کمتر است. در مورد سویه دلتا، این واکسن ۷۱ درصد نسبت به بستری شدن و ۹۶ درصد نسبت به مرگ مقاومت ایجاد می کند. قیمت آن ۱۰ دلار به ازای هر دوز است.

واکسن مدرنا (Moderna)

این واکسن که با تکنولوژی RNA پیامبر عمل می کند هم در ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۰ در فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی ثبت شد. واکسن مدرنا در دمای یخچال خانگی یا طی تا ۳۰ روز پایدار است و می تواند تا ۶ ماه در دمای ۲۰- درجه نگهداری شود. کارآیی این واکسن ۹۵ درصد برای جلوگیری از عفونت بی علامت و ۱۰۰ درصد برای جلوگیری از نیاز به بستری و مرگ (حتی در برابر سویه دلتا) است. این واکسن را باید در دو دوز تزریق کرد و فاصله دو دوز هم دست کم باید چهار هفته باشد. قیمت ۲۵ تا ۳۷ دلار به ازای هر دوز است.

واکسن سینوفارم (Sinopharm)

این واکسن با تکنولوژی ویروس غیر فعال شده در پکن چین ساخته شد و در ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۰ ثبت شد. کارشناسان گروه مشاوره استراتژیک سازمان بهداشت جهانی در زمینه ایمن سازی، توصیه های موقت برای استفاده از واکسن سینوفارم را صادر کرده است. مطالعات فاز سوم انجام شده در امارات متحده عربی نشان داد که این واکسن به میزان ۷۹/۳۴ درصد در مقابل بیماری کوید ۱۹ موثر است. گفته می شود که این واکسن در برابر سویه دلتا هم موثر است.^۸

واکسن سینوواک (Sinovac)

این واکسن با تکنولوژی ویروس غیر فعال شده، تولید چین، در تاریخ ۱۱ خرداد ۱۴۰۰ به فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی افزوده شد. مطالعات بالینی انجام شده در کشورهای مختلف

^۸ - <https://www.thenationalnews.com/uae/health/sinopharm-vaccine-in-uae-how-effective-is-it-against-covid-19-and-are-there-side-effects-1.1175488>

در مورد اثر بخشی این واکسن نتایج بسیار متفاوتی را نشان داده است. از اواسط ژوئیه ۱۴۰۰، مطالعات سازمان بهداشت جهانی نشان داد که واکسن سینوواک در بزرگسالان ۱۸ سال و بالاتر به میزان ۵۱ درصد از بیماری علامت دار جلوگیری می کند و به میزان ۱۰۰ درصد از ابتلا به فرم شدید و بستری شدن. با این حال، تعداد کمی از بزرگسالان بالای ۶۰ سال در این مطالعات ثبت نام کرده بودند و بنابراین نمی توان اثربخشی این واکسن را در آن گروه سنی ارزیابی کرد. این واکسن هم باید در دو دوز تزریق شود. اطلاعات مشخصی در مورد اثر بخشی این واکسن به تفکیک سویه های مختلف ویروس در دست نیست. قیمت این واکسن ۲۹ تا ۶۰ دلار در هر دوز است.

واکسن بهارات (Bharat Biotech)

این واکسن نوع بسیار تصفیه شده از ویروس غیرفعال شده است، نیازی به ذخیره در دمای زیر صفر ندارد و در دمای ۸- تا ۲ درجه سانتیگراد پایدار است.

شرکت سازنده در ۴ خرداد ۱۴۰۰ اعلام کرد که انتظار دارد این واکسن بین ماه های تیر تا شهریور ۱۴۰۰ در فهرست استفاده اضطراری سازمان بهداشت جهانی ثبت شود. گزارش شده است که از ۱۸ تیر ۱۴۰۰، این شرکت تمام اسناد مورد نیاز برای ثبت در فهرست استفاده اضطراری را به سازمان بهداشت جهانی ارائه کرده است.

این واکسن هم باید در دو دوز و به فاصله ۲۸ روز تزریق شود. اثربخشی آن ۷۰ درصد در برابر عفونت بدون علامت؛ ۷۸ درصد در برابر عفونت خفیف و متوسط؛ و ۱۰۰ درصد در برابر عفونت شدید است. این واکسن می تواند سویه وحشی ووهان و سویه جهش یافته انگلیسی را خنثی کند. در مورد اثر بخشی این واکسن در برابر سویه دلتا، وب سایت هندوستان تایمز در تاریخ ۲۱ مرداد ۱۴۰۰ از قول مدیر عامل شرکت سازنده واکسن نوشته است که بعد از تزریق ۷۵ میلیون دوز از این واکسن، اثربخشی آن در برابر سویه دلتا ۶۵ درصد بوده است. قیمت هر دوز آن حدود ۲ دلار است.

دو نوع واکسن ابدالا (Abdala) و سوبرانا 2 (Soberana 2)

دولت کوبا در ۱ تیر ۱۴۰۰ اعلام کرد که واکسن سه نوبته ابدالا ساخت این کشور دارای ۹۲ درصد اثربخشی در برابر کوید ۱۹ است. آنها اما هیچ جزئیاتی در مورد آزمایش های بالینی انجام شده ارائه ندادند. کوبا همچنین اخیراً اعلام کرد که یکی دیگر از واکسن های کوید ۱۹ ساخت آن کشور به نام سوبرانا ۲، پس از دو تزریق از سه تزریق لازم، ۶۲ درصد کارایی داشته است. گفته می شود کوبا پنج واکسن کرونا در دست تهیه دارد.

واکسن اسپوتنیک وی (Sputnik V)

این واکسن از نوع نو ترکیب مبتنی بر آدنووایروس است و در مرداد ۱۳۹۹ در روسیه پس از آزمایش بر روی تنها ۳۸ نفر مجوز استفاده عمومی گرفت. این واکسن، حتی تا اواخر تیر ۱۴۰۰، همچنان موضوع بحث و مناقشه بوده است. در ۳۹ کشور جهان توزیع می شود و انتظار می رود در ۲۷ کشور دیگر هم توزیع شود. با این حال، داده های متناقض در مطالعات بالینی مختلف در مورد آن باعث شده است که دانشمندان تجزیه و تحلیل های انجام شده را زیر سوال ببرند و احتمال دست کاری نتایج را مطرح کنند. در ۱۴ بهمن ۱۳۹۹، مجله لانست (Lancet) داده های مطالعه بالینی مرحله سوم در مورد این واکسن را منتشر کرد که بر اساس آن اثربخشی این واکسن ۹۱/۶ درصد بود. اما این مطالعه داده های خام را ارائه نکرده بود. در اواخر اردیبهشت ۱۴۰۰، گروهی از دانشمندان بین المللی درباره الگوهای موجود در داده های منتشر شده در نشریه لانست ابراز تردید کردند و احتمال دستکاری داده ها را برجسته کردند.

با وجود اینکه برخی مطالعات در مورد واکسن اسپوتنیک وی منتشر شده است، رویترز در ۲۲ تیر ۱۴۰۰ خاطر نشان کرد که تولید کنندگان روسی واکسن، بارها از ارائه اطلاعات لازم به موسسات نظارتی اروپایی برای ارزیابی صحیح واکسن سر باز زده اند. این واکسن هم باید در دو دوز تزریق شود و ادعا می شود که اثربخشی آن ۹۱/۴ درصد است.

در مورد میزان تاثیر این واکسن در برابر سویه های مختلف ویروس اطلاعاتی در دسترس نیست زیرا مطالعات بالینی اکثراً در روسیه و قبل از ظهور انواع جدید ویروس انجام شده است. قیمت هر دوز این واکسن ۱۰ دلار است.^۹

توضیح:

به دلیل افت میزان آنتی بادی بعد از شش ماه، در حال حاضر در کشورهایمانند آمریکا و انگلستان دست کم برای گروه های پر خطر برنامه ریزی هایی برای تزریق دوز سوم واکسن شش ماه بعد از دوز دوم در حال انجام است. هرچند که حتی میزان کاهش یافته آنتی بادی هم کماکان از ابتلا به فرم شدید بیماری و مرگ جلوگیری می کند.

---

^۹ - <https://www.biospace.com/article/comparing-covid-19-vaccines-pfizer-biontech-moderna-astrazeneca-oxford-j-and-j-russia-s-sputnik-v>

https://extranet.who.int/pgweb/sites/default/files/documents/Status_COVID_VAX_16Feb2021.pdf

<https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19>

<https://www.bmj.com/content/374/bmj.n1960>

<https://www.wsj.com/articles/j-j-vaccine-highly-effective-against-delta-variant-in-south-african-trial-11628292645>

<https://www.hindustantimes.com/india-news/covaxin-65-efficient-against-delta-variant-75-million-doses-supplied-so-far-bharat-biotech-101628789977213.html>

واکسن جانسن تنها در یک دوز تزریق می شود و فرد دو هفته بعد از تزریق کاملاً واکسینه محسوب می شود. واکسن کوپای گفته می شود که باید در سه دوز تزریق شود، اما اطلاعات موثقی در مورد آن در دسترس نیست. بقیه واکسن ها را باید در دو دوز تزریق کرد و فرد دو هفته بعد از تزریق دوز دوم به اصطلاح کاملاً واکسینه شده محسوب می شود.

وضعیت در ایران

همچنانکه همه می دانیم مدتی بعد از تزریق سراسری واکسن، آمار ابتلا و به خصوص مرگ و میر در جهان به وضوح رو به کاهش گذاشت و محدودیت های اعمال شده به تدریج برداشته شدند.

تاسف بار و دردناک اینکه در حالی که دولت های جهان با صرف حداکثر انرژی، سرمایه، و امکانات مشغول مبارزه با این بیماری کشنده و مسری بودند، در ایران، و در زمانی که مرگ با هر نفسی که فرو می رفت به عمق جان ها می خزید، و با هر نفسی که بر می آمد در هوا گسترده می شد، مسئولین جمهوری اسلامی یا در حال تحمیق مردم و انکار این واقعیت تلخ بودند و یا مشغول دلچک بازی هایی مانند ساخت مستعان ۱۱۰ و ضد عفونی کردن خیابان ها و خودروها، و صد البته در هر دو حالت مشغول غارت و چپاول. و این غارت، یا به "برکت" ساخت "واکسن داخلی" میسر می شد و یا به مدد بازار سیاه دارو. سو رو ساتی که همچون همیشه، بر سفره عزای این ملت اسیر و بر خاک گورهایشان برپا شد. و همزمان، خداوندان دروغ و ریا و بی شرمی، با امدادهای غیبی یاران به اصطلاح ژورنالیست و تحلیل گرشان مشغول "علاج" واقعه بودند.

براساس آنچه که در بالا ذکر شد، تهیه واکسن، و به عنوان نمونه واکسن جانسن یا استرازنیکا برای همه مردم ایران نیاز به صرف هزینه ای کمتر از یک میلیارد دلار داشت. هزینه ای که برای استرازنیکا کمتر برای جانسن یا کمی بیشتر از 720 میلیون یورپی می شد که به گفته دکتر زالی رییس ستاد کرونای استان تهران، تنها خرج تهیه داروی رم دیسیویر شده است. هزینه ای حقیقتاً اندک که می توانست به نحوی موثر از بروز این فاجعه دردناک و جگر سوز جلوگیری کند.

هرچند همه به خاطر داریم و هرگز نه می بخشیم و نه فراموش می کنیم، اما به نظر می رسد یاد آوری برخی از سخنان و اقدامات مسئولین جمهوری اسلامی در انتهای این مطلب ضروری باشد.

خامنه ای برای اولین بار در تاریخ ۴ اسفند ۱۳۹۸، یعنی ۲۴ روز بعد از اینکه دبیر کل سازمان بهداشت جهانی شیوع بیماری کوید ۱۹ را یک "وضعیت اضطراری سلامت عمومی و مایه نگرانی بین المللی" معرفی کرد، به این بیماری اشاره کرد. آن هم تنها به عنوان "بهبانه خوبی" که دشمنانش تراشیدند تا مردم را از شرکت در انتخابات مجلسش منصرف کنند. او مجددا در تاریخ ۱۳ اسفند ۱۳۹۸ گفت که این بیماری "بلائی آنچنان بزرگی نیست". و خواست که مسئله را "خیلی هم بزرگش نکنیم"¹⁰ او به مردم توصیه کرد که با "دعا و توسلات" این مشکل را حل کنند.

در تاریخ ۳ فروردین ۱۳۹۹ خامنه ای در پاسخ به پیشنهاد کمک دولت آمریکا و در رد آن، نظریه مشعش دیگری بر نظریات قبلیش افزود و گفت "ممکن است شما دارویی تجویز کنید و وارد کشور کنید که ویروس را ماندگار کنید. یا اگر کسی را به عنوان پزشک بفرستید، این ممکن است بخواهد بیاید اثر عملی سمی را که درست کرده اند ببیند." او همزمان پای دشمنان جنی و انسی را هم به میان کشید.

در حالی که سازمان بهداشت جهانی معتقد است که می تواند با استفاده از "علم به عنوان زبان مشترک"، و در همراهی با کشورها و شرکایش به صورت همبسته علیه کوید ۱۹ عمل کنند،¹¹ در ایران در تاریخ ۲۸ فروردین ۱۳۹۹، سپاه پاسداران دستگاه ویروس یاب فوری مستعان ۱۱۰ را در تلویزیون حکومتی معرفی کرد. و سرتیپ رمضان شریف، سخنگوی سپاه، مزده تولید انبوه این دستگاه را داد. او گفت که مستعان ۱۱۰ می تواند در شعاع صد متری و ظرف پنج ثانیه وجود ویروس کرونا را شناسایی کند. حسین سلامی فرمانده سپاه هم توضیح داد که "ویروس را داخل خشاب دستگاه می گذارند و میدان مغناطیسی که این ویروس ایجاد می کند باعث می شود که این آنتن هرکجا که ویروس مشابهی را پیدا کند، در شعاع صد متری به سمت آن حرکت می کند و ویروس در آن نقطه شناسایی می شود".

---

¹⁰ - <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=45271>

¹¹ - <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/with-science-as-a-common-language-countries-who-and-partners-continue-to-work-in-solidarity-against-covid-19>

نه سخنگو و نه فرمانده سپاه هیچ کدام از بودجه ای که به ساخت و تولید انبوه این اختراع نبوغ آمیز اختصاص یافته اشاره ای نکردند.

همپای سرداران سپاه و تنها به عنوان مشتی نمونه خروار، خبرگزاری فارس از "خدمت بی منت روحانیون" در ایام کرونا خبر داد: "در ایام کرونا روحانیون و هیات‌های مذهبی، فعالیت فوق‌العاده و بی‌منتی را انجام دادند و روحانیون از اولین روزهای کرونا به خدمت جامعه و مبتلایان پرداختند و خدمات گسترده‌ای توسط آنان ارائه شد."¹²

و خبرگزاری صداوسیما از "اهدای امید توسط روحانیون در جبهه کرونا" نوشت، و نیز از اقداماتشان در "توزیع داروهای طب ایرانی-اسلامی مثل داروی امام کاظم (ع) که در پیشگیری از ابتلا به این بیماری نقش دارد."¹³

¹² - خبرگزاری فارس- استان اردبیل ۱۳۹۹-۱۰-۱۵

¹³ - خبرگزاری صدا و سیما مرکز خوزستان ۲۹ فروردین ۱۴۰۰

خبرگزاری تسنیم هم از گند زدایی شهرها توسط روحانیون و دلگرمی مردم نوشت: " این روزها در استان لرستان یکی از قشربهایی که حضور پررنگ آنها سبب دلگرمی مردم شده حضور روحانیون و طلاب جهت گندزدایی و ضد عفونی شهرهاست."¹⁴

و صد البته گند زدایی شهرها راه پیشگیری نبوغ آمیزی در حد مستعان ۱۱۰ بود که در هیچ پروتکل پیشگیرانه برآمده از "زبان علمی مشترک" سازمان بهداشت جهانی سابقه نداشت.

¹⁴ - خبرگزاری تسنیم ۰۱ فروردین ۱۳۹۹

خامنه ای در اول فروردین ۱۳۹۹، "طلاب، بسیجی‌ها و عناصر گوناگون که رفتند در خدمت درمان و پرستاری" و "کسانی که رفتند درون خیابانها برای ضد عفونی کردن خیابان" را "زیبایی‌هایی" دانست "که در خلال حوادث سخت خودش را نشان میدهد" وحتی "افرادی را که در خارج از این کشور هم هستند به تحسین وادار" می کند.

در کنار روحانیون و سرداران سپاه، پزشکان ولایت مدار هم وارد عرصه "خدمت بی منت" شدند و انصافا در این زمینه کم نگذاشتند. از "قرون وسطایی" خواندن قرنطینه توسط دکتر مینو محرز تا نوشتن نامه جمعی از پزشکان در "دفاعی مقدس" و تمام قد از منویات مقام معظم رهبری در ممنوعیت واکسن آمریکایی و انگلیسی. کیهان نوشت:

" در حالی که پس از دستور رهبر انقلاب مبنی بر ممنوعیت واردات واکسن کرونا از آمریکا و انگلیس و نه ممنوعیت تهیه از تولیدکنندگان خارجی مطمئن دیگر، برخی در داخل و خارج تلاش کردند این تصمیم را سیاسی و در تضاد با منافع مردم نشان دهند، بیش از دو هزارو پانصد نفر!! از پزشکان و متخصصان کشورمان با دلایل مستدل و علمی بر درست بودن این ممنوعیت تأکید کردند."¹⁵

این همدلی و همزبانی پزشکان ولایی با رهبر معظم اما به اینجا ختم نشد وبا توجه به عنایت ایشان به طب سنتی، بر استفاده ازطب سنتی به عنوان "مهم‌ترین مزیت رقابتی ایران در درمان بیماران کرونا" همت گماشتند. و مدعی شدند که می توانند " با معرفی روش‌های اثربخش، کم‌هزینه و دارای عوارض جانبی پایین طب سنتی، در دنیا حرفی برای گفتن داشته باشند." و ضمنا خانم دکتر زهرا شیخی، نماینده مردم اصفهان و رییس کمیته طب سنتی ایرانی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی و سخنگوی این کمیسیون با اشاره به شرایط بحرانی کشور در مقابله با کرونا گفت: "در این شرایط نیاز داریم از فضای

¹⁵ (kayhan.ir) - هشدار 2500 پزشک و متخصص درباره عوارض واکسن‌های آمریکایی و انگلیسی

دوقطبی دور باشیم و از طرح مباحثی که پایه علمی ندارند، جلوگیری کنیم. وی با اشاره به مطالبه مردم از مجلس شورای اسلامی برای استفاده از درمان‌ها و توصیه‌های طب ایرانی تأکید کرد: سلامت مردم، خط قرمز نمایندگان مجلس است و هیچ‌چیز به‌اندازه حفظ جان مردم و کاهش طول بیماری و درد و رنج مردم، برای ما اهمیت ندارد.¹⁶

همین دکتر زالی رییس ستاد کرونای تهران که همزمان، بار ریاست دانشگاه علوم پزشکی بهشتی را هم بر دوش می‌کشد، در تاریخ ۱۸ آبان ۱۳۹۹، در مراسمی ویژه، مزده راه اندازی مرکز خدمات طب سنتی ویژه بیماران کرونایی در دانشگاه بهشتی را داد.

خبرگزاری تسنیم نوشت: زالی، رییس دانشگاه شهید بهشتی در این مراسم، "راه‌اندازی این مرکز را تحولی نوین در نظام سلامت دانست و بر لزوم پاسخگویی به نیازهای مردم از طریق سیستم علمی، متقن و مبتنی بر شواهد تأکید کرد".

وی گفت: "در مهمترین سند بالادستی نظام سلامت کشور، سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، به دو نکته بسیار مهم به‌صراحت و ابرام فنی اشاره شده است؛ یکی از این موارد، خودمراقبتی است و مورد دوم که سرفصلی جداگانه در سند دارد، بازشناسی، تبیین، ترویج، توسعه و نهادینه نمودن طب سنتی ایران است. وی با بیان تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر استفاده و کاربست بهینه طب سنتی در بحران کرونا، شرایط طب ایرانی را تکرارنشده خواند و گفت: باید با غرور ملی بیش از هر زمان دیگری بر احیای طب سنتی ایرانی و میراث آن پافشاری کنیم. زالی همچنین اقلیم بسیار پیچیده، بکر و استثنايي ایران را غیرقابل چشم‌پوشی دانست.¹⁷

موارد ارعاهایی از این دست توسط مسئولین و دست اندرکاران نظام سلامت کشور چنان زیاد است که در این مختصرتنها می‌شد به ذکر نمونه پرداخت.

در این واویلای بی‌پناهی مردم ایران، معرفی واکسن‌های موثر در برابر بیماری کوید ۱۹، شعله‌امیدی را در دلها روشن کرد. اما کوتاه مدتی بعد در تاریخ ۱۹ دی ۱۳۹۹ خامنه‌ای به صحنه آمد و ورود واکسن آمریکایی و انگلیسی را به کشور ممنوع کرد. و از تلاش‌ها برای تولید واکسن داخلی حمایت کرد. و اینچنین شد که نه تنها واکسن انگلیسی و آمریکایی وارد نشد، بلکه بحث وارد کردن واکسن به طور کلی به فراموشی سپرده شد. خامنه‌ای افتخار کرد که کشور تحت سلطه اش جزو ۶-۵ کشور دنیا است که می‌تواند واکسن کرونا را تولید کند. و حسین سلامی وعده صادرات واکسن به آمریکا را داد.

16 - خبرگزاری تسنیم ۲۰ آبان ۱۳۹۹

17 - خبرگزاری تسنیم ۱۸ آبان ۱۳۹۹

در تمام این مدت به اذعان زالی، به مردم ایران و به همه دنیا دروغ گفتند و آمار مرگ و میر را از سازمان بهداشت جهانی پنهان کردند.

همچنین روحانی، وزیر بهداشتش و کارگزارانش، از ابتدای شیوع بیماری تا آخرین روز دولتش، مکرردر مکرر، مدیریت کرونایی خود را ستودند و اذدرخواست سایر کشورها و از جمله کشورهای اروپایی برای فراگیری مدیریت از ایشان، بر خود بالیدتد.

و این گونه بود که آنها به اینجا رسیدند:

و ایران به اینجا:

